

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА**

Факультет соціально-психологічних наук та управління

“Затверджено”

На засіданні Приймальної комісії
НПУ імені М. П. Драгоманова

“Рекомендовано”

Вченою радою факультету
соціально-психологічних наук та
управління

Протокол № 4 від «30» березня 2017р. Протокол №5 від «21» лютого 2017р.

Програма вступного випробування

з соціології

для громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства,
при вступі на навчання для здобуття ступеня

«Магістр»

на базі здобутого

ОКР «Спеціаліст»

Спеціальність 054 «Соціологія»

Київ – 2017

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Сучасна підготовка фахівців з соціології як галузі теоретичних досліджень та розробки і проведення соціологічних досліджень ґрунтується на інтеграції наукового знання в систему освіти, що сприяє отриманню високого рівня професійної підготовки, оволодінню глибокими знаннями основ наукового світогляду, широкою ерудицією та культурою. Загальні вимоги до якостей магістра як соціальної особистості відображають гуманістичну спрямованість змісту освіти, головною метою якої є надання цілісного уявлення про суспільство, закони функціонування і розвитку сучасного суспільства, опанування наукового знання про соціальну реальність, навчитися розуміти, інтерпретувати і використовувати в професійній діяльності основні теоретичні і практичні положення соціології, данні конкретно-соціологічних досліджень, формування соціологічного мислення майбутніх спеціалістів. Сучасний магістр повинен поєднувати широку фундаментальну науково-практичну підготовку, досконало володіти своєю спеціальністю, безперервно поповнювати свої знання, вміти на практиці застосовувати принципи наукової організації праці, володіти передовими методами керівництва студентськими колективами, навичками наукової, педагогічної та виховної роботи.

Отримання магістерського ступеня з соціології вимагає від абітурієнта, який немає базової соціологічної освіти ґрунтовних знань з таких дисциплін як „Історія та теорія соціології”, „Загальна соціологія”, „Спеціальні та галузеві соціології”, „Методи та техніка проведення соціологічних досліджень”. Попередні кваліфікаційні рівні, зокрема „Бакалавр” мають чітко визначену систему сформованості теоретичних знань та практично зорієнтованих вмінь і навичок з означених курсів, які є основними і фундаментальними у підготовці фахівців в усіх вищих навчальних закладах України.

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТА НА ВСТУПНОМУ ФАХОВОМУ ВИПРОБУВАННІ

Нормована стобальна університетська шкала	Двохсотбальна шкала оцінювання УЦОЯО	Шкала переводу із 200 бальної у 200 бальну університетську	Національна шкала оцінювання
--	---	---	---

Від 0 до 50 балів	100	Від 0 до 110 балів 100 балів	Не задовільно (FX) 0-50 (0-100) балів – університетські шкали <i>100 балів УЦОЯО</i>
51	102	102	Не задовільно (F) 51-59 (102 -118) бали – університетські шкали <i>102-122 бали УЦОЯО</i>
52	105	104	
53	107	106	
54	110	108	
55	112	110	
56	114	112	
57	117	114	
58	119	116	
59	122	118	
60	124	120	Задовільно (E) 60-64 (122 -128) бали – університетські шкали <i>124-132 бали УЦОЯО</i>
61	126	122	
62	128	124	
63	130	126	
64	132	128	
65	134	130	Задовільно (D) 65-69 (130- 138) бали – університетські шкали <i>134-141 бал УЦОЯО</i>
66	135	132	
67	137	134	
68	139	136	
69	141	138	
70	143	140	Добре (C) 70-79 (140-158) бали – університетські шкали <i>143-160 балів УЦОЯО</i>
71	145	142	
72	147	144	
73	149	146	
74	151	148	
75	153	150	
76	154	152	
77	156	154	
78	158	156	
79	160	158	
80	162	160	Добре (B) 80-89 (160-178 бали – університетські шкали <i>162-179 балів УЦОЯО</i>
81	164	162	
82	166	164	
83	168	166	
84	170	168	
85	172	170	

86	173	172	
87	175	174	
88	177	176	
89	179	178	
90	181	180	
91	183	182	
92	185	184	
93	187	186	
94	189	188	
95	191	190	
96	192	192	Відмінно (А) 90-100 (180-200) балів - університетські шкали 181-200 балів УЦОЯО
97	194	194	
98	196	196	
99	198	198	
100	200	200	

Вступний рейтинг визначається сумою балів, отриманих за результатами письмового іспиту; середнім балом диплому бакалавра та набраними додатковими балами, відповідно до умов приймальної комісії (наприклад, додаткові бали за наукові статті, надруковані у відповідних фахових виданнях чи інше).

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ДОДАТКОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Теоретичні знання повинні відповідати рівням засвоєних знань відповідно до виділених положень за такими основними блоками:

Тема 1. Соціологія – наука про суспільство.

Якісні зміни в суспільному розвитку та суспільні потреби, як умови виникнення соціологічної науки. Роль фундаментальних відкриттів природничих наук, філософських, економічних, політологічних теорій в підготовці теоретичних передумов виникнення самостійної науки про суспільство. Вплив економічних, соціальних, політичних факторів на становлення соціології як самостійної науки. Місце історико-соціологічних знань в одержанні нових даних про суспільство. Загальна панорама сучасної соціології. Структура соціологічної науки. Рівні дослідження: макро- та мікросоціологія. Методологічні основи соціології, плюралізм позицій.

Тема 2. Основні етапи і тенденції розвитку соціологічної думки.

Соціологія: історія становлення та розвитку. Теоретичні та соціальні передумови виникнення соціології як самостійної науки. Історія соціології як навчальна дисципліна. Теоретичні засади історії соціології. Предметна область історії соціології. Місце історії соціології в структурі соціологічного знання. Міждисциплінарні зв'язки історії соціології. Особливості історичного розвитку соціологічного знання, зв'язок його еволюції з історією суспільства та культурними традиціями. Головні етапи розвитку соціологічної думки: критерії періодизації соціології. Визначення поняття наукової школи в соціології.

Класифікація наукових шкіл та теорій соціології. Соціологічна теорія, як система логічно взаємозв'язаних понять та принципів. Парадигмальний плюралізм соціологічного знання. Значення історії соціології для розвитку сучасних наук про суспільство.

Тема 3. Українська соціологічна думка кін. XIX — початку XX ст.

Дослідження Женевського гуртка українських вчених як початок самостійного соціологічного знання. Вплив західних соціологів на його становлення. Соціологічні погляди С. Подолинського, М. Драгоманова і Ф. Вовка. Неопозитивізм в українській соціології, вплив на його розвиток творчого доробку російсько-американського соціолога П. Сорокіна. Погляди видатного українського соціолога І. Ковалевського, його соціологічна система. Роль творчості І. Франка у становленні національної свідомості українського народу. Внесок М. Грушевського у розвиток української соціології. Методологічні розробки у соціології Б. Кістяківського. «Теорія зв'язків» С. Дністрянського. М. Туган-Барановський про місце соціології в системі суспільних наук, значення господарської діяльності у суспільному житті, класову боротьбу. Чинники, що стримували розвиток української соціології у післяреволюційний період.

Тема 4. Сучасний розвиток української соціології

Соціологія радянського періоду та її криза. Радянська соціологія 20 – 30-х рр. XX сторіччя. Поступове "відродження" соціології на межі 50 – 60-х рр. XX ст. Організація наукової та, зокрема, соціологічної діяльності в діаспорі. Соціологічні праці науковців діаспори, їх класична українська тематика. Наукове товариство імені Т. Г. Шевченка - найдавніша вітчизняна академічна наукова інституція. Соціологічні концепції М. Шаповала, О. Бочковського, В. Липинського. Ідеологічна "відлига" і "реабілітація" прикладної соціології. Соціологічна наука України після "перебудови". Роль Соціологічної асоціації України у становленні соціологічної науки. Основні напрями розвитку соціології у сучасній Україні.

Тема 5. Об'єкт, предмет соціологічного знання

Знання про суспільство та соціологія. Соціологія як наука. Поняття соціального. Багатовимірність соціальних ситуацій. Основні функції соціології. Соціологія в системі наук про суспільство.

Тема 6. Структура соціологічного знання

Структура системи соціологічного знання. Соціологічна теорія, її типи, рівні та способи побудови. Спеціальні соціологічні теорії. Галузеві соціологічні теорії. Соціологічні дослідження як інструмент пізнання соціальної реальності. Взаємодія елементів системи соціологічного знання. Рівні дослідження: мікро-, мезо-, макро- та глобальна соціологія.

Тема 7. Теоретична соціологія та соціологічна уява

Загальна соціологічна теорія. Основні принципи загальної соціологічної теорії. Понятійно-категоріальний апарат соціологічної науки, його роль у пізнанні соціального життя. Соціологічне теоретизування, мислення та уява. Соціологічна уява в соціологічних теоріях. Соціологічні парадигми.

Тема 8. Суспільство: сутність, типи, тенденції розвитку

Еволюція уявлень про суспільство та теорії його походження. Сутність поняття суспільство, його основні ознаки. Характеристика суспільства як

соціальної системи.

Основні компоненти суспільства як соціальної системи. Типологізація суспільств. Характерні особливості сучасного суспільства. Теорія модернізації.

Тема 9. Соціологія культури

Соціальна сутність культури. Структурні елементи культури: мова, цінності, норми, зразки поведінки. Рівні, види та форми прояву культури в житті людини та суспільства.

Функції культури. Сутність і зміст культурної динаміки. Зміни в культурі.

Тема 10. Соціальна структура суспільства

Сутність соціальної структури суспільства. Типологія елементів соціальної структури.

Соціальні статуси і ролі – головні сполучені елементи соціальної структури суспільства. Соціальна диференціація та соціальна стратифікація. Історичні типи стратифікації. Поняття соціальної мобільності. Види соціальної мобільності. Стратифікація та мобільність у сучасному суспільстві.

Тема 11. Соціальні інститути суспільства і соціальні організації

Інституалізація як соціальний феномен. Соціальні інститути як засоби організації, управління та регулювання системою суспільних відносин. Види, функції та дисфункції соціальних інститутів. Поняття соціальної організації. Організація як складова соціальної структури суспільства. Основні риси соціальної організації. Типи організацій. Формальні та неформальні організації. Роль і значення організації в сучасному суспільстві.

Тема 12. Соціальні зміни та соціальні процеси

Соціальні зміни: поняття та види. Концепції соціальних змін. Структура і механізми соціальних змін. Фактори соціальних змін. Соціальний розвиток і соціальний прогрес. Соціальні зміни та соціальна стабільність. Соціальні процеси та їх різновиди. Революція як форма соціальних змін. Модерн та модернізація. Поняття модернізації. Види модернізації.

Тема 13. Соціологія особистості

Соціологічні підходи до вивчення особистості та її місця в суспільстві.

Соціологічна структура особистості. Особистість і соціальне середовище.

Сутність соціалізації особистості. Етапи та моделі соціалізації. Агенти та інститути соціалізації. Проблеми взаємодії особистості та суспільства в умовах трансформації суспільства.

Тема 14. Соціальна взаємодія, соціальні відносини та соціальний контроль

Визначення сутності і механізмів соціальної дії. Соціальна взаємодія та соціальні зв'язки. Соціальні відносини та соціальні конфлікти. Класифікація соціальних конфліктів. Причини, динаміка та форми розв'язання соціальних конфліктів.

Тема 15. Девіантна поведінка та соціальний контроль

Девіантна поведінка, її сутність та види. Причини девіації. Основні теорії девіації.

Поняття соціального контролю. Види соціального контролю. Функції соціального контролю. Формальний й неформальний контроль. Самоконтроль. Соціальні норми та норми права, їх функції. Норми права і норми моралі.

Соціальні санкції, їх види.

Тема 16. Масові дії і суспільні рухи

Масова поведінка. Форми масової поведінки. Натовп. Теорії натовпу. Соціальні рухи. Динаміка соціальних рухів. Види соціальних рухів та їх ознаки. Теорії суспільних рухів.

Тема 17. Еволюція футурологічної думки

Сутність передбачення. Особливості виникнення передбачення. Способи передбачення: наукове та ненаукове. Форми ненаукового передбачення. Передумови виникнення соціального прогнозування. Поняття прогнозування та прогнозу. Футурологія. Прогностика та соціологія.

Тема 18. Наукові засади складання соціального прогнозу

Методологія соціального прогнозування. Мета та види прогнозу. Методика проведення прогностичного дослідження. Методи прогнозування.

Тема 19. Статус якісних досліджень у системі соціогуманітарного знання

Основні характеристики якісного і кількісного підходу в соціології та суміжних дисциплінах. Підставові принципи в альтернативних наукових парадигмах соціальних наук: позитивізм, постпозитивізм, критична теорія, конструктивізм. Принципові положення в альтернативних парадигмах щодо окремих проблем (мета дослідження, тип знання, критерії якості, позиція дослідника). Переваги і недоліки якісних досліджень з точки зору різних парадигм у соціальних науках.

Тема 20. Якісні дослідження в історії соціальних наук

Поява і поширення якісних методів у соціології (Чиказька соціологічна школа 30-х рр., польська соціологічна школа). Якісні дослідження в культурній антропології і етнографії. Російські етнографічні програми В. Н. Тенішева. Англійські соціальні дослідження (Ч. Бут, С. і Б. Уебб). Використання особистих документів у зарубіжній і радянській психології 30-х рр. Занепад якісних методів в соціальних науках в період засилля позитивізму. Ренесанс якісних досліджень у соціальних науках та його причини.

Тема 21. Сучасні якісні дослідження та їх варіативність

Актуальність якісних підходів у сучасній соціології та інших соціогуманітарних дисциплінах. Теоретичні основи якісної методології у соціальних науках. Соціальна феноменологія (А. Шюц, П. Бергер і Т. Лукман). Символічний інтеракціонізм (Ч. Кулі, У. Томас, Дж.Г. Мід, Г. Бекер, А. Штраус, Н. Дензін). Драматургічний аналіз (І. Гофман). Етнометодологія і конверсаційний аналіз. Посткласична культурна антропологія (К. Гірц). Якісні дослідження в соціальній історії і психології. Гендерні дослідження. Класифікація якісних методів. Застосування якісних методів у різних напрямках сучасних соціальних досліджень.

Тема 22. Біографічний метод в якісній соціології

Специфіка біографічного (автобіографічного) методу в соціології та інших соціальних науках. Генезис біографічних досліджень. Концептуальні засади використання особистих документів. Критерії класифікації особистих документів. Розповідь про життя та історія життя. Усна історія. Сімейні історії. Генеалогії. Наративне та лейтмотивне біографічне інтерв'ю. Способи отримання

особистих документів (публічні конкурси життєописів, індивідуальні і групові інтерв'ю тощо). Проблеми інтерпретації текстів автобіографічних документів. Соціосимволічний і соціоструктурний підходи у використанні особистих документів. Текстуальний аналіз особистих документів і його різновиди. Поле сучасних біографічних досліджень.

Тема 23. Етнографічний метод в якісній соціології

Специфіка методу включеного спостереження (етнографічного методу) в соціології та інших соціальних науках. Метод включеного спостереження у класичній і посткласичній соціології і культурній антропології. Сфери доцільного застосування етнографічного методу. Спостереження як опис ситуації, поведінки задіяних в ній людей, а також значення того, що спостерігалось. Різновиди спостереження: включене спостереження, польове спостереження, якісне спостереження, пряме спостереження, польове дослідження, етнографічне дослідження. Переваги і недоліки методу спостереження. Стратегії спостереження. Тривалість спостереження. Польові записи. Етапи і технологія польового дослідження.

Тема 24. Класифікація якісних методів

Монографічний метод (case study): сутність і особливості. Становлення монографічного методу і його поширення у соціальних науках. Монографічні дослідження Ф. Ле Пле. Монографічні дослідження в американській соціології. Монографічні дослідження в східноєвропейських країнах (30–60-і рр.) Бухарестська монографічна школа. Застосування монографічного методу у радянській і пострадянській соціології. Сфери застосування монографічного методу у соціологічних та соціальних дослідженнях. Специфіка процедури монографічних досліджень.

Тема 25. Метод групових дискусій у соціології . Фокус-групи

Групові дискусії та їх застосування у соціальних науках. Специфіка методу фокус-груп. Умови появи і поширення фокус-групових досліджень у зарубіжній соціології. Застосування фокус-групових проектів у пострадянській соціології, політології, маркетингових дослідженнях. Особливості процедури фокус-групового дослідження. Підходи до опрацювання матеріалів, отриманих у фокус-групових дослідженнях. Переваги і недоліки фокус-групових досліджень. Сфери доцільного застосування методу фокус-груп.

Тема 26. Технологія проведення якісних досліджень

Логіка проведення якісного дослідження. Визначення проблеми дослідження. Вибірка у якісному дослідженні та критерії її обґрунтування. Сутність поняття «теоретична вибірка», її засади. Специфіка польового етапу дослідження. Первинне опрацювання зібраної інформації. Організація даних. Можливості комп'ютерного опрацювання даних. Системи транскрибування і кодування якісних даних.

Тема 27. Стратегія якісного дослідження (польовий етап)

«Насичений» опис чи пояснення: сучасні підходи до інтерпретації даних якісних досліджень. Аналітична індукція в якісних дослідженнях. Стратегія «обґрунтованої теорії» А. Глейзера і Б. Штрауса у якісних дослідженнях. Тріангуляція: сутність, різновиди. Наративний аналіз, його специфіка. Методологія «подвійної рефлексивності» (Т. Шанін).

Тема 28. Опис - аналіз якісних досліджень

Основні типи стратегій у якісних дослідженнях. Різновиди представлення отриманих результатів. Можливості побудови концептуальних моделей у якісних дослідженнях. Критерії побудови міні-теорій. Проблеми етики у якісних дослідженнях.

Тема 29. Первинна обробка даних соціологічного дослідження

Первинна обробка даних соціологічного дослідження: перевірка якості заповнення анкет, кодування відкритих та напіввідкритих питань. Типи даних: структуровані та неструктуровані.

Електронні методи первинної обробки соціологічної інформації. Створення матриці даних за допомогою Vortex, SPSS, Excel. Особливості вводу даних по змінним різного типу: альтернативні, номінальні, порядкові, кількісні. Особливості обробки табличних та рангових питань.

Тема 30. Етносоціологія

Предмет і об'єкт етносоціології. Визначення етносоціології як науки. Історія виникнення та розвитку етносоціології. Основні функції етносоціології. Місце етносоціології в системі наук: етнології, етнографії, етнічної психології, етнолінгвістики. Сучасні концепції та напрямки етнічної соціології. Місце етносоціології у прогнозуванні етносоціальних процесів і міжетнічних процесів.

Тема 31. Соціологія освіти.

Науковий статус соціології освіти. Предмет і об'єкт соціології освіти. Основні категорії та поняття соціології освіти. Завдання та актуальні проблеми соціології освіти. Методологія і методи дослідження в соціології освіти. Міждисциплінарні зв'язки соціології освіти. Суспільне призначення соціології освіти. Особливості функціонування освіти як соціального інституту в Україні.

Тема 32. Соціологія сім'ї як галузь соціологічного знання.

Шлюб і сім'я як об'єкт соціологічного дослідження. Соціологія сім'ї як спеціальна соціологічна теорія. Предмет та об'єкт соціології сім'ї. Зміст понять «шлюб» та «сім'я». Сімейно-шлюбні стосунки в дослідженнях соціологів. Стан та тенденції шлюбно-сімейних відносин в Україні.

Тема 33. Соціологічне дослідження громадської думки.

Історія появи поняття “громадська думка”. Розвиток громадської думки. Розкриття поняття “соціальна оцінка”. Етапи становлення громадської думки. Визначення механізмів формування громадської думки. Виділення показників соціальної зрілості. Проблема ідентифікації громадської думки.

Тема 34. Соціологія економіки: проблеми становлення і розвитку.

Зростання наукового і практичного інтересу до соціології економіки. Дискусії про предмет та методи соціології економіки. Структура соціології економіки. Особливості підходу соціолога та економіста до аналізу економічних явищ (процесів). Евристичні можливості моделі “економічної людини” і моделі “соціологічної людини”. Передумови, етапи становлення й сучасний стан соціології економіки. Роль соціології економіки в поясненні динаміки оновлення економіки України. Фактори економічного розвитку. Економіка як соціальний інститут. Методика і техніка соціологічних досліджень у сфері економіки.

Тема 35. Соціологія інвалідності.

Термінологічний дискурс щодо понять «вада», «інвалідність»,

«непрацездатність». Міжнародна класифікація термінології щодо людей з обмеженою дієздатністю. Введення дефініції «людина з функціональними обмеженнями здоров'я». Критерії оцінки людської неповноцінності та ставлення до людей з особливими потребами: історичні етапи.

Тема 36. Соціологія комунікацій.

Соціологія комунікацій як спеціальна галузь соціології. Об'єкт, предмет і методи соціології комунікацій. Базові категорії дисципліни: комунікація, інтеракція, спілкування, інформація. Специфіка соціологічного аналізу комунікації. Методи соціологічного дослідження комунікації: опитувальні техніки (анкетування, інтерв'ю), спостереження, контент-аналіз, критичний аналіз дискурсу.

Тема 37. Соціологія молоді.

Молодь як специфічна соціально-демографічна група суспільства. Стан наукової розробки проблем молоді і молодіжної політики. Ціннісні орієнтації, життєві потреби і проблеми молоді. Освітня і професійна підготовка молоді. Формування національної самосвідомості та громадянської позиції молоді України. Концептуальні засади та основні принципи формування державної молодіжної політики. Особливості формування державної молодіжної політики в Україні.

Тема 38. Соціальний контроль.

Поняття та складові соціального контролю. Функції соціального контролю. Способи здійснення соціального контролю. Види соціального контролю. Система соціального контролю. Методи соціального контролю. Інформаційні технології як фактор демократизації соціального контролю. Соціодіагностика та її роль в здійсненні соціального контролю.

Тема 39. Організація роботи соціологічних служб.

Соціологічна служба як спеціалізована науково-дослідна організація. Соціологічна служба підприємства. Соціологічна служба на ринку послуг. Кадрове забезпечення соціологічної служби. Соціологічна служба в Україні: стан та перспективи.

Тема 40. Методика викладання соціології.

Роль та значення викладання соціології в процесі формування сучасного гуманітарного світогляду та соціологічної культури особистості студента. Нормативні документи з дисципліни «соціологія» та методика їх підготовки. Методика підготовки занять у вищій школі. Форми контролю знань студентів. Науково-дослідницька робота як засіб засвоєння теоретичного та емпіричного соціологічного матеріалу. Шляхи формування навичок самостійної роботи студентів.

4. Для пільгових категорій осіб, яким надано право складати вступні випробування (особи, що потребують особливих умов складання випробувань) в НПУ імені М. П. Драгоманова за рішенням Приймальної комісії створюються особливі умови для проходження вступних випробувань.

На факультеті створені належні умови для забезпечення навчання таких осіб.

5. СТРУКТУРА БІЛЕТУ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

Факультет соціально-психологічних наук та управління

Ступінь: «Магістр»

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 054 «Соціологія»

На базі ОКР «Спеціаліст»

**Вступне фахове
випробування**

Екзаменаційний білет № 5

1. Предмет та об'єкт соціології освіти.
2. Соціальні інститути. Види та функції.
3. Кількісні та якісні методи соціологічного дослідження.

Затверджено на засіданні Приймальної комісії НПУ імені М. П. Драгоманова

Протокол № 4 від «30» березня 2017р.

*Голова фахової комісії _____ / **Євтух В.Б.** _____ /*

Підпис Прізвище, ім'я, по-батькові

6. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арон Р. Этапы развития социологической мысли. – М., 1992.
2. Волков Ю., Добренев В., Нечипуренко В., Попов А. Социология: учебник /под ред. проф. Ю.Г. Волкова. –М.: Гардарики, 2007.
3. Гіденс Ентоні. Соціологія/Пер. з англ. В. Шовкун, А.Олійник; Наук. ред. О.Іващенко. – К.: Основи, 1999.
4. Дворецька Г.В. Соціологія: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2002.
5. Дюркгейм Э. Социология. Ее предмет, метод, предназначение. – М.: ТЕРРА – Книжный клуб, 2008.
6. Євтух В.Б. Концептуальні конструкти етносоціальних реалій: досвід трьохлітніх досліджень (три роки в НПУ імені М.П. Драгоманова): монографія. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2010.
7. Захарченко М.В., Погорілий О.І. Історія соціології: від античності до поч. ХХ ст. – К., 1993.
8. Исаев Б.А. Социология. Краткий курс. – СПб.: Питер, 2007.
9. Катаєв Л.С. Сучасне українське суспільство: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006.
10. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Соціологія. Загальний курс. –К., 2004.
11. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Соціологія. Базовий курс. -К., 2005.
12. Маковецький А.М. Теоретична соціологія: Навчальний посібник. – Чернівці, 2003.
13. Масионис Дж. Социология. – СПб.: Питер, 2004.
14. Общая социология: Учебное пособие /Под. общ.ред. проф. А.Г.Эфендиева. –М.: ИНФРА-М, 2002.
15. Погорілий О.І. Соціологічна думка ХХ століття: Навч. посібник.- К., 1996.
16. Примуш М.В. Загальна соціологія: Навчальний посібник. – К.: ВД "Професіонал", 2004.
17. Ритцер Джордж. Современные социологические теории.- Питер, 2002.
18. Ручка А.О., Танчер В.В. Курс історії теоретичної соціології. – К., 1995.
19. Ручка А.О., Танчер В.В. Очерки истории социологической мысли.- К.,1992.
20. Сірій Є.В. Соціологія: загальні теорії. –К., 2004.
21. Смелзер Н. Социология. – М., 1994.
22. Смелзер Нейл Дж. Проблеми соціології, Георг-Зімелівські лекції, 1955. –Львів: Кальварія, 2003.
23. Социология. Наука об обществе: Учебн. Пособие. Под общ. ред. проф. В.П.Андрущенко, проф. Н.И. Горлача. – Харьков, 1996.
24. Соціологічна думка України: Навч. посібник. –К., 1996.

25. Соціологія: которкий енциклопедичний словник . Під ред. заг. ред. В.І.Воловича. –К.: УЦДК, 1998.
26. Соціологія: Матеріали до лекційного курсу. Під ред. В.М. Пічі. – К., 1996.
27. Соціологія. За ред. В.Г.Городяненка. – К., 2002.
28. Соціологія: Навч. посіб. /За ред. С.О.Макеєва. – К.: Т-во "Знання", КОО, 2005.
29. Соціологія. Підручник для соціогуманітарних спеціальностей вищих навчальних закладів / Галушко К.Ю., Ярошенко А.О., Степико В.П., Яковенко А.К. та інші; гол. ред. В.Б. Євтух. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2010.
30. Танчин І.З. Социология: Навч. посіб. –К.:Знання, 2007.
31. Теоретическая социология: Антология в 2 – х частях. –М., 2002.
32. Фролов С.С. Общая социология: учеб. –М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2008.
33. Черниш Н.Й. Соціологія: Курс лекцій. – Львів, 1996.
34. Шаповал М. Загальна соціологія. – К., 1996.
35. Шаповал М. Соціологія національного відродження. –К., 1995.
- 36.Штомпка П. Социология. Анализ современного общества. М.: Логос, 2008.
37. Щепанський Я. Элементарные понятия социологии. –М., 1969.
38. Энциклопедический социологический словарь. Под общ. ред. Г.В.Осипова. – М., 1995.
39. Ядов В.А. Социологическое исследование: методология, программа, методы. – Саратов, 1995.
40. Якуба О.О. Соціологія: Навч. посібник для студентів. – Харків, 1996.
41. Яременко С.Н. Социология: учебник/С.Н. Яременко, С.Я.Подопригора, И.В. Тумайкин. – Ростов н/Д: Феникс, 2008.